

Opomenuté důkazy

Mezi „opomenuté důkazy“ se řadí i procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebývá zmínka buď žádná, či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci. Nevypořádáním se s takovými důkazy ze strany soudu je zasaženo do základního práva garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, tedy do práva na spravedlivý proces.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 420/2009, ze dne 22.7.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný Mgr. M. G. proti usnesení Krajského soudu ve Brně ze dne 7. 1. 2009, sp. zn. 3 To 651/2008, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 3 T 183/2008 tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 1. 2009, sp. zn. 3 To 651/2008, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 3 T 183/2008. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Městskému soudu v Brně přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný Mgr. M. G. byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 3 T 183/2008, uznán vinným trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. (v bodě 1), trestným činem podávání alkoholických nápojů mládeži podle § 218 tr. zák. (v bodě 2) a trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. (v bodě 3). Za tyto trestné činy byl odsouzen podle § 241 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl pro výkon trestu zařazen do věznice s dozorem. Naproti tomu byl obviněný tímto rozsudkem podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutky označené ve výroku rozsudku A., B., C., D., v nichž byly spatřovány trestné činy pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. a znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 tr. zák., neboť v žalobním návrhu označené skutky nejsou trestnými činy.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Brně usnesením ze dne 7. 1. 2009, sp. zn. 3 To 651/2008, tak, že podle § 256 tr. ř. odvolání obviněného zamítl jako nedůvodné.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím své obhájkyne včas dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a k) tr. ř., které má všechny obligatorní obsahové náležitosti stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Na základě důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný namítl, že soudy obou stupňů nesprávně právně posoudily skutky pod body 1 - 3 výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně jako trestné činy, přestože podle názoru obviněného měl být pro každý jednotlivý skutek zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř., protože tyto skutky nejsou trestnými činy.

Ke skutku pod bodem 1/ výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s usnesením odvolacího soudu především namítl, že tzv. skutková věta rozsudku obsahuje rozpor, když na jedné straně měl využít bezbrannosti poškozené tím, že poškozené M. B. podal blíže nespecifikovaný alkoholický nápoj, čímž ji měl uvést do stavu bezbrannosti, na druhé straně měl hned následně překonávat odpor poškozené, který měla dávat opakovaně najevo. S poukazem na objektivní stránku trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. uvedl, že soud kvalifikoval jeho jednání tak, že se dopouštěl obou forem jednání. Tím se však dostaly do rozporu skutkové závěry soudu a jejich právní posouzení. K naplnění zákonného znaku trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. spočívajícího v násilném donucení poškozené k souloži by podle obviněného mělo být zřejmé, jak použil svou fyzickou sílu k eliminaci odporu poškozené za účelem dosažení soulože. Odpor poškozené, který měla dávat opakovaně najevo, není v popisu skutku (výroku o vině) specifikován, stejně tak není specifikován ani v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně. Obviněný se proto domnívá, že skutková zjištění v této části výroku rozsudku ani v příslušné části jeho odůvodnění neumožňují právní kvalifikaci skutku jako trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák.

Podle názoru obviněného nebyla učiněna ani žádná zjištění ke stavu údajně bezbrannosti poškozené po požití nespecifikovaného alkoholického nápoje. Podle soudu měl stav bezbrannosti trvat více hodin, zahrnujících i spánek, došlo k další souloži dne 2. 11. 2007, přičemž poškozená měla vypít 0,5 dcl alkoholického nápoje. S požitím takového množství alkoholu se běžně nepojí stav bezbrannosti. Poukázal na to, že z výše zmíněných důvodů požadoval opatření odborného vyjádření v příslušném oboru k objasnění účinku alkoholu na lidský organismus obecně, ale i s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem skutku. Soud navíc zjistil u poškozené časté požívání alkoholických nápojů i její zkušenost s konzumací těchto nápojů. Vzhledem k těmto argumentům měl být zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

K výroku o vině pod bodem 2/ rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s usnesením odvolacího soudu obviněný uvedl, že nebyly naplněny znaky trestného činu podávání alkoholických nápojů mládeži podle § 218 tr. zák. „kdo soustavně nebo ve větší míře podává alkoholické nápoje osobám mladším 18 let“, pokud jde o jednání vůči K. F., která požila necelou jednu skleničku alkoholu a jeho požití na ní nezanechalo žádné následky. Právní závěry soudu tak jsou v rozporu se skutkovými závěry. Ve vztahu k poškozené L. Š. měl být obviněný pro tento skutek zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. Poukázal na to, že poškozená L. Š. si na událost nepamatovala, obviněný během její návštěvy usnul a poškozená L. Š. konzumovala v té době nezávisle na jeho vůli alkohol, možná i ve větší míře. Obviněný namítl, že nelze dovozovat příčinnou souvislost mezi podáním jedné malé sklenky alkoholu o obsahu 0,5 dcl a následnou hospitalizací poškozené L. Š. ve dnech 18. - 21. 1. 2008, nehledě k tomu, že u této poškozené byla po hospitalizaci stanovena diagnóza „disharmonický rozvoj osobnosti“ a nikoli intoxikace alkoholem. V této souvislosti obviněný též namítl, že soud nevzal v úvahu, že podle poškozené K. F. měla poškozená L. Š. použít před schůzkou dne 18. 1. 2008 lék Lexaurin, kvůli němuž byla již v listopadu 2007 hospitalizována na psychiatrii. Nelze ani vyloučit, že poškozená L. Š. požila alkoholické nápoje před jednáním, za něž byl obviněný odsouzen. Závěrem obviněný namítl, že u poškozené L. Š. nelze vzhledem k namítaným skutečnostem dospět k jednoznačnému závěru, že by u ní došlo ke zdravotním potížím v souvislosti s jeho jednáním. Obviněný je z těchto důvodů přesvědčen, že měl být pro tento skutek zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

Pokud jde o výrok o vině pod bodem 3/ rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s usnesením odvolacího soudu namítl, že jeho jednání spočívalo jen ve velmi lehké formě jednání - krátkém políbení a pohlazení na prsou - a nedošlo jím k žádnému intenzivnějšímu zásahu do mravního nebo duševního vývoje poškozené L. Š., která v této době již měla bohatou zkušenost v oblasti sexuálního života. Soud se podle názoru obviněného také náležitě nevypořádal s jeho obhajobou, že poškozená L. Š. trpí poruchou srážlivosti krve, a proto vzniklý hematom u ní nelze posuzovat běžnými měřítky a

bylo nutné vypracovat odborné vyjádření, které navrhoval. S přihlédnutím k fotodokumentaci a barvě hematomu se podle obviněného jeví pravděpodobnějším, že hematoma na pravém prsu poškozené L. Š. mohl vzniknout již před dnem 18. 1. 2008. Protože nelze dospět k závěru o intenzivním způsobu zásahu do pohlavní sféry poškozené a měl být podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby.

Obviněný opřel dovolání také o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., podle něhož v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Obviněný namítl, že podal odvolání proti všem výrokům rozsudku soudu prvního stupně, tedy jak proti výrokům odsuzujícím, tak i proti výrokům zprošťujícím. Odvolací soud však nerozhodl o odvolání proti zprošťujícím výrokům pod body A., B., C., D. rozsudku soudu prvního stupně, přestože obviněný v odvolání navrhoval, aby byl zproštěn obžaloby pro uvedené skutky podle § 226 písm. a) tr. ř. a nikoliv podle § 226 písm. b) tr. ř., protože podle názoru obviněného nebylo prokázáno, že se staly skutky uvedené pod těmito body, pro které byl stíhán.

Obviněný Mgr. M. G. v závěru dovolání navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 1. 2009, sp. zn. 3 To 651/2008, zrušil i rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 3 To 651/2008, ve výrocích o vině i trestu s tím, aby byla zrušena také další rozhodnutí na zrušené části obou rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále, aby přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Pokud by dovolací soud rozhodl sám ve věci rozsudkem, obviněný navrhl, aby byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř., a ve výrocích pod body A., B., C. a D. aby byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř.

Nejvyšší státní zástupkyně uvedla v písemném vyjádření k dovolání, že z části se dovolací argumentace obviněného opírá o polemiku se skutkovými závěry soudu, zejména pokud jde o množství a účinek alkoholu podaného poškozeným a intenzitu sexuálních praktik. Tyto námitky neodpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu. Přestože neuvedla, o jaký dovolací důvod jde, z obsahu vyjádření je zřejmé, že se jedná o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Z popisu skutku je podle ní zřejmé, že soudem byly za jiný způsob pohlavního zneužívání důvodně považovány jen intenzivnější zásahy do pohlavní sféry poškozené L. Š., nikoliv letmé dotyky přes oděv a polibky, které by zřejmě nemohly naplnit formální znak trestného činu pohlavního zneužívání. Podle názoru nejvyšší státní zástupkyně postupovaly soudy obou stupňů v souladu se zákonem i judikaturou při výkladu znaků jednotlivých trestných činů proti lidské důstojnosti, především pokud jde o znaky „násilí“ a „zneužití bezbrannosti“ u trestného činu znásilnění a znaku „jiným způsobem pohlavně zneužije“ u trestného činu pohlavního zneužívání. Stav bezbrannosti byl dovozován z toho, že poškozená M. B. byla pod silným vlivem dobrovolně požitých alkoholických nápojů a nebyla v důsledku toho schopna klást obviněnému odpor. Podle názoru nejvyšší státní zástupkyně je z odůvodnění soudu prvního stupně zřejmé, že správně nepokládal za rozhodující pro naplnění znaku „zneužití bezbrannosti“, zda obviněný sám přivedl poškozenou do stavu opilosti podáváním alkoholických nápojů, a to v úmyslu zneužít jejího stavu k vykonání soulože nebo zda se poškozená sama přivedla do stavu opilosti a obviněný teprve poté pojal úmysl s ní souložit a využít její bezbrannosti. Uzavřela, že soudy se vypořádaly se všemi právními námitkami, které obviněný opakoval jako součást dovolací argumentace. Vycházely přitom z konkrétních skutkových zjištění, o něž následně opřely právní posouzení skutků jako trestných činů znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., podávání alkoholických nápojů mládeži podle § 218 tr. zák. a pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. Proto mezi učiněnými skutkovými zjištěními a jejich následným právním hodnocením není extrémní nesoulad.

Nejvyšší státní zástupkyně se nevyjádřila k důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř.

Závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky dovolání obviněného Mgr. M. G. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, protože bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. [což

ale odpovídá odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř.]. Navrhla také, aby dovolací soud rozhodl o dovolání v neveřejném zasedání za podmínek § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. a souhlasila s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiného než navrhovaného rozhodnutí.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) neodmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 tr. ř., a proto přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo podáno dovolání, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že dovolání obviněného Mgr. M. G. je důvodné. Vycházel přitom z následujících skutečností.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.:

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze podat dovolání, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, který představuje průlom do právní moci rozhodnutí odůvodněný tím, že v konkrétním případě musí převažovat zájem na zákonnosti rozhodnutí a postupu řízení, které pravomocnému rozhodnutí předcházelo nad zájmem na stabilitě a nezměnitelnosti takového pravomocného rozhodnutí. Tak tomu bude pouze při zásadních a podstatných vadách, pro které nemůže napadené rozhodnutí obstát a kdy na právní moci rozhodnutí není možno trvat, neboť by to bylo ohrožením zákonného a spravedlivého rozhodování (srov. Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád. Komentář. II. díl 4. vydání Praha: C. H. BECK 2002 s. 1631). Východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spočívajícího v nesprávném právním posouzení skutku je popis skutku obsažený v příslušném výroku napadeného rozhodnutí ve věci samé. Právní posouzení skutku spočívá v řešení otázky, zda skutek je vůbec trestným činem, a otázky, o který trestný čin jde podle příslušného ustanovení zvláštní části trestního zákona. Nejvyšší soud přezkoumává podle § 265i odst. 3 tr. ř. především zákonnost napadených výroků, to znamená, zda odpovídají příslušným zákonným ustanovením, která bylo třeba respektovat při rozhodování nebo v postupu řízení. Dále přezkoumává odůvodněnost napadených výroků rozhodnutí, proti němuž směřuje dovolání. Zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, se posuzuje ex tunc, tedy podle skutkového i právního stavu platného v době, kdy rozhodnutí bylo učiněno, popřípadě kdy bylo konáno řízení, jež mu předcházelo. Zákon zde tzv. nova (nové skutečnosti a důkazy) nepřipouští, protože ta by mohla být důvodem k obnově řízení.

Obviněný Mgr. M. G. uplatnil právní námitky proti tomu, že byl uznán vinným trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. Tyto námitky jsou důvodné. Trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. spáchá, kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného. Trestný čin znásilnění podle § 241 tr. zák. je charakterizován po objektivní stránce dvojím jednáním. Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v tom, že: a) pachatel násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku, nebo b) k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného. Násilím se rozumí použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu. Násilím musí být prostředkem nátlaku na vůli napadeného, přičemž není podmínkou, aby napadený poškozený kladl odpor, např. když si je vědom fyzické převahy útočnicka a z obavy před dalším násilím odpor raději vůbec neprojevuje a plně se podrobuje vůli pachatele. Pohrůzka bezprostředního násilí je pohrůzka takovým násilím, které má být vykonáno ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočnicka. Pohrůzka bezprostředního násilí je zpravidla vyjádřena výslovně, ale stačí i konkludentní jednání, je-li z něho a z ostatních okolností zřejmé, že násilím se uskuteční ihned, nepodrobí-li se napadený vůli pachatele (srov. č. [1/1980](#) Sb. rozh. tr.). O zneužití bezbrannosti jde tehdy, je-li žena bez přičinění pachatele v takovém stavu, ve kterém není vzhledem k okolnostem činu schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem, popř. ve kterém není schopna klást odpor jeho jednání (srov. č. [43/1994- II.](#) Sb., rozh. tr.). Je to především stav bezvědomí v důsledku mdloby, požití alkoholických nápojů nebo choroby.

Za bezbrannost je možno považovat i stav ženy, která ač není v bezvědomí, je působením alkoholu nebo jiných omamných látek ve stavu takového obluzení, že nemůže hodnotit situaci, ve které má být její stav zneužit k souloži.

Z popisu skutku vyplývá, že obviněný spáchal trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. tím, že dne 1. 11. 2007 kolem 19.00 hod. a dále v nočních hodinách na den 2. 11. 2007 v B., na ulici S. v přízemním bytě, kde bydlel, když podal M. B., blíže nespecifikovaný alkoholický nápoj, čímž ji uvedl do podnapilého stavu, a potom využil její bezbrannosti, přiměl ji k ulehnutí do postele, strhl z ní šaty, kousal ji do krku a na prsou, až jí způsobil krvavé podlitiny a přes její odpor, který dávala opakovaně najevo, na ní dvakrát vykonal pohlavní styk. Dovolání obviněného je nutno přisvědčit v tom, že zjištěný skutek byl ve výroku i v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s usnesením dovolacího soudu popsán tak, že žádné skutkové zjištění nenaplnuje zákonný znak „násilí“. Tomuto zákonnému znaku trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. neodpovídá zjištění soudu, podle něhož obviněný vykonal s poškozenou dvakrát pohlavní styk „přes její odpor, který dávala opakovaně najevo“. Toto zjištění totiž nevyjadřuje nic v tom směru, jakým způsobem byl tento odpor překonán, eliminován, resp. proč od něj poškozená upustila. V popisu skutku není zahrnuto, že se obviněný dopustil proti poškozené násilí, je popsáno jen chování poškozené, avšak nikoliv násilné jednání obviněného vůči ní, přestože v právní větě rozsudku soudu prvního stupně je uvedeno, že obviněný násilím a zneužitím bezbrannosti jiného donutil k souloži.

Chybějící skutkové okolnosti ve skutkové větě výroku rozsudku, které by odpovídaly příslušným znakům skutkové podstaty trestného činu uvedeným ve větě právní, zakládají dovolací důvod ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (srov. např. rozhodnutí ve věcech Nejvyššího soudu vedených pod sp. zn. 7 Tdo 954/2002 a 5 Tdo 1328/2003). Pokud jde o zhojení vady skutkové věty cestou odůvodnění zaujal Ústavní soud České republiky stanovisko k této vadě výroku rozsudku již v nálezu ze dne 29. 9. 2003 ve věci vedené pod sp. zn. IV. ÚS 566/02 (in: Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 31, náleží č. 113, str. 21 a násl.), podle něž zhojení vady skutkové věty cestou odůvodnění není podle přesvědčení Ústavního soudu na místě, neboť by se nejednalo o bližší rozvedení výroku v odůvodnění rozsudku nalézacího soudu, nýbrž o konstatování něčeho (znaku skutkové podstaty) co v samotném výroku ani rámcově není uvedeno. Odůvodnění rozhodnutí je nutno pojímat jako vyložení (demonstraci) myšlenkových úvah, jež vedly k výroku rozhodnutí, přičemž právě v něm (v jeho skutkové větě) musí být znaky skutkové podstaty výslovně obsaženy tak, aby samostatný výrok mohl se zřetelem k ní, tedy k jejímu zákonnému vymezení, co do své určitosti obstát. Obdobné stanovisko zaujal Ústavní soud i v nálezu ze dne 4. 11. 2004 ve věci vedené pod sp. zn. IV. ÚS 182/04. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že jednoznačný soulad mezi skutkovým stavem zjištěným procesně zákonným způsobem a z něj vyvozenými právními závěry jsou nezbytnými podmínkami spravedlivého procesu. Z hlediska principu presumpce neviny musí být závěr o zavinění pachatele, který je závěrem právním, vždy prokázán výsledky dokazování a musí z nich logicky vyplýnout (srov. též náleží Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 460/04).

Výrok o vině trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. by mohl přicházet v úvahu jen ve vztahu k takovému skutku, jehož součástí by bylo násilí, pohrůžka bezprostředního násilí nebo zneužití bezbrannosti jiného ze strany obviněného jako součást jeho jednání. V posuzovaném případě však soud posoudil jako trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. skutek, jehož součástí tak, jak byl tento skutek v rozsudku popsán, výslovně není násilí ani další znaky objektivní stránky trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák.

Popis skutku je obligatorní náležitostí každého rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení a musí obsahovat slovní vyjádření těch skutkových okolností, které jsou právně významné z hlediska naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty stíhaného trestného činu. Soud prvního stupně nijak neodůvodnil, na základě jakého zjištění dospěl k závěru o stavu bezbrannosti poškozené M. B. a omezil se jen na stručné konstatování, že poškozená šla s obviněným na jeho privát a zde požila

„právě takový alkoholický nápoj, kterým byla přivedena do stavu bezbrannosti“. Není zřejmé, na základě jakých důkazů soud dospěl k závěru o bezbrannosti poškozené, která podle skutkových zjištění vypila jen jednu malou odličku alkoholu. Z popisu skutku vyplývá, že obviněný na poškozené vykonal dvakrát pohlavní styk, druhý se uskutečnil v nočních hodinách na den 2. 11. 2007, z popisu skutku však není zřejmé, zda i v případě tohoto pohlavního styku obviněný využil její bezbrannosti nebo si vynutil pohlavní styk násilím. Soud nijak neposuzoval okolnost, že poškozená po znásilnění dne 1. 11. 2007 kolem 19.00 hod. setrvala v bytě obviněného, přespala u něj do 2. 11. 2007, a byla i po tomto dni po odjezdu do svého bydliště v O. ve spojení s obviněným, jemuž se svěřovala se svými vzpomínkami na sexuální styk s ním a o svém znásilnění se poprvé zmínila, až po relaci v televizi dne 14. 2. 2008 (srov. č. l. 679). Soud prvního stupně se s těmito skutečностями rozhodnými pro posouzení viny obviněného nevypořádal a nepovažoval ani za významné, že poškozená M. B. v e-mailu, který zaslala obviněnému, v dobrém vzpomíná na jejich setkání dne 1. 11. 2007 (srov. č. 1040 spisu). Nejvyšší soud přisvědčil námitce uvedené v dovolání obviněného, že pokud jde o tento skutek, dostaly se skutkové i právní závěry soudu do vzájemného rozporu. Podle dovolacího soudu proto závěr soudu o vině trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. neobstojí.

Stejně je tomu i u skutku posouzeného jako trestný čin podávání alkoholických nápojů mládeži podle § 218 tr. zák. Tento trestný čin obviněný podle zjištění soudů spáchal tím, že dne 18. 1. 2008 ve večerních hodinách v B. na ulici S., v přízemním bytě rodinného domu, kde bydlel, podával poškozeným L. Š. a K. F., nezjištěné alkoholické nápoje, ačkoli si byl vědom věku poškozených, které ještě neměly 15 let, a umožnil zejména poškozené L. Š., aby si alkohol opakovaně brala a konzumovala sama, čímž způsobil, že poškozená K. F. se dostala do podnapilého stavu, motala se jí hlava a ztrácela rovnováhu a poškozená L. Š. byla s diagnózou intoxikace alkoholem v době od 18. 1. 2008 do 21. 8. 2008 hospitalizována ve Fakultní nemocnici v Brně.

Trestný čin podávání alkoholických nápojů mládeži spáchá, kdo soustavně nebo ve větší míře podává osobám mladším než osmnáct let alkoholické nápoje. Z tzv. právní věty (výroku o právním posouzení skutku) rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s usnesením odvolacího soudu vyplývá, že obviněný podával ve větší míře alkoholické nápoje osobám mladším než patnáct let. Po subjektivní stránce se u tohoto trestného činu vyžaduje úmysl ve vztahu ke skutečnosti, že alkoholické nápoje jsou podávány ve větší míře nebo soustavně. K naplnění znaků trestného činu podávání alkoholických nápojů mládeži podle § 218 tr. zák. postačí nepřímý úmysl, a to i ve vztahu ke znaku, že pachatel podává alkoholické nápoje osobám mladším než osmnáct let. Stačí tedy, že pachatel vzhledem k okolnostem věděl, že osoby, jimž podává alkoholické nápoje, mohou být mladší než osmnáct let, a pro případ, že tomu tak je, byl s tím srozuměn (srov. č. [54/1980](#) Sb. rozh. tr.). Podávání alkoholických nápojů „ve větší míře“ soudy podle judikatury (srov. č. [11/1984](#) Sb. rozh. tr.) spatřovaly v případech, kdy šlo o požití alkoholických nápojů v takovém množství, že mělo zpravidla určité nepříznivé účinky (např. ztrátu rovnováhy, zvracení apod.) nebo kdy byly alkoholické nápoje podány většímu počtu osob mladších osmnácti let během krátkého časového období (např. na taneční zábavě).

Z popisu skutku ve výroku o vině (tzv. skutkové věty) rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s usnesením odvolacího soudu vyplývá, že obviněný podával poškozeným L. Š. a K. F., nezjištěné alkoholické nápoje, ačkoli si byl vědom věku poškozených, které ještě neměly patnáct. V tzv. právní větě téhož rozhodnutí je uvedeno, že: „ve větší míře podával osobám mladším patnácti let alkoholické nápoje.“ Bez ohledu na formální nepřesnost právní věty, neboť předmětem útoku u tohoto trestného činu jsou osoby mladší osmnácti let, nelze přehlédnout, že výrok rozsudku o právním posouzení skutku (tzv. právní věta) není oddělitelný ve smyslu § 258 odst. 2 tr. ř. od popisu skutku ve výroku o vině (tzv. skutkové věty) – srov. č. [11/1973](#) Sb. rozh. tr. Přestože nelze obecně stanovit hranici „větší míry,“ z popisu skutku v rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s usnesením odvolacího soudu nevyplývá tento normativní znak trestného činu podávání alkoholických nápojů mládeži podle § 218 tr. zák. Nejvyšší soud proto přisvědčil dovolání obviněného, že skutkové

závěry soudu jsou pokud jde o naplnění tohoto znaku trestného činu v rozporu s jejich právním posouzením.

K výroku o vině trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. obviněný namítl, že jeho jednání vůči poškozené L. Š. spočívalo jen ve velmi lehké formě jednání a nešlo o žádné intenzivnější zásahy do pohlavní sféry poškozené, která, přestože je narozena dne 4. 6. 1993, se zmiňovala o jejích předcházejících souložích s jiným mužem, a proto obviněný předpokládal, že jeho jednání nemůže žádným způsobem narušit další mravní nebo duševní vývoj poškozené L. Š., osoby s bohatou zkušeností v oblasti sexuálního života. Obviněný též namítl, že nevěděl, že poškozená L. Š. ještě nemá 15 let, protože jak K. F., tak L. Š. vypadaly fyzicky vyspěle. Podle obsahu jsou námitky obviněného zaměřeny proti závěrům soudů o naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu a znaku „jiným způsobem pohlavně zneužije osobu mladší 15 let“. K těmto námitkám Nejvyšší soud považuje za nutné uvést, že trestný čin podle § 242 odst. 1 tr. zák. je trestným činem úmyslným. Úmysl se musí vztahovat i k tomu, že předmětem útoku je osoba mladší než patnáct let. Za jiný způsob pohlavního zneužití jsou považovány jen intenzivnější zásahy do pohlavní sféry poškozené osoby (ženského i mužského pohlaví), které směřují k sexuálnímu vzrušení pachatele. Přitom je nerozhodné, zda poškozená osoba je dosud pohlavně nedotčena nebo již měla pohlavní styky, ani to, zda podnět k pohlavnímu zneužívání vzešel od poškozené osoby. Jestliže jednání pachatele sice formálně naplňuje zákonný znak trestného činu podle § 242 odst. 1 tr. zák. „jiným způsobem pohlavně zneužije“, ale jde o jednání nepříliš intenzivní, je třeba náležitě zkoumat též naplnění materiální podmínky trestného činu. Dovolací soud se nezabýval námitkou obviněného, že nevěděl, že poškozená L. Š. ještě nedovršila patnácti let věku, neboť jde o námitku skutkovou, která nenaplňuje důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Z tohoto důvodu se nemohl zabývat ani námitkou, že hematom na pravém prsu poškozené L. Š. mohl vzniknout jindy a jiným způsobem, než zjistil soud. Z hlediska naplnění zákonných znaků trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. neobstojí ani námitka obviněného, že poškozená L. Š. údajně již měla bohaté sexuální zkušenosti před tím, než nabyla věku patnácti let. Naproti tomu přisvědčil námitce obviněného, že se soudy nevypořádaly s materiálním znakem trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák.

Krajský soud v Brně uvedl v odůvodnění usnesení, které obviněný napadl dovoláním, že přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 3 T 183/2008, a přitom shledal, že soud prvního stupně učinil správná a úplná skutková zjištění a shledal též správným postup řízení, které předcházelo rozsudku. Po přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně z hlediska vad vytkaných obviněným v odvolání, odvolací soud podle § 256 tr. ř. odvolání zamítl, když shledal, že dovolání není důvodné. Nejvyšší soud k těmto závěrům považuje za nutné zdůraznit následující:

Přezkoumání zákonnosti příslušných výroků rozsudku spočívá v posouzení, zda tyto výroky odpovídají příslušným zákonným ustanovením, která bylo třeba respektovat při rozhodování nebo v postupu řízení, a to jak z hlediska právních norem použitých v rozsudku, tak těch, které měly být použity, ale nebyly použity. Dále odvolací soud přezkoumává odůvodněnost těchto výroků napadeného rozsudku, čímž se rozumí posouzení, zda příslušný výrok odpovídá zjištěnému skutkovému stavu věci, na němž je založen napadený rozsudek, a zda skutkový stav věci byl spolehlivě a v dostatečném rozsahu prokázán provedeným dokazováním. Přezkoumání správnosti řízení, jež předcházelo napadenému rozsudku, spočívá v hodnocení procesního postupu orgánů činných v trestním řízení, který vyústil do vydání rozsudku soudu prvního stupně, proti němuž směřuje odvolání. Z tohoto hlediska se posuzuje, zda všechny úkony provedené v rozhodné době orgány činnými v trestním řízení, byly provedeny podle zákona, popřípadě, zda některé úkony nebyly provedeny (viz k tomu přiměřeně i rozh. č. [7/1980](#) Sb. rozh. tr.). Odvolací soud přezkoumává napadený rozsudek ex nunc tj. zásadně posuzuje zákonnost a odůvodněnost příslušných výroků z

hlediska skutkových zjištění a právních norem existujících a účinných v době rozhodování odvolacího soudu. Správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, se přezkoumává v podstatě ex tunc, tj. podle právního a skutkového stavu platného a účinného v době provádění příslušných procesních úkonů (srov. Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 554-555).

Podle § 265i odst. 3 tr. ř. jestliže Nejvyšší soud neodmítne dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumá zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v odvolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. Nejvyšší soud po přezkoumání usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 1. 2009, sp. zn. 3 To 651/2008, shledal, že dovolání obviněného Mgr. M. G. je důvodné.

Krajský soud v Brně při rozhodování o odvolání obviněného Mgr. M. G. nepostupoval důsledně podle § 254 odst. 1 tr. ř. při přezkoumání zákonnosti a odůvodněnosti výroků, proto nimž bylo podáno odvolání, a proto nezjistil žádné podstatné vady řízení, které rozsudku předcházelo, ani vady rozsudku, a neměl ani pochybnosti o správnosti skutkových zjištění, jak vyplývá z odůvodnění napadeného usnesení, ačkoliv při správném použití zákona a respektování práv obviněného je zcela zřejmé, že rozsudek soudu prvního stupně, i řízení, které mu předcházelo, vykazuje takové vady, pro které nemůže obstát ani v části odsuzující ani v části zprošťující. Kromě vad, na které již dovolací soud poukázal v předcházející části tohoto rozhodnutí, Nejvyšší soud zjistil, že z hlediska odůvodněnosti výroků o vině, jak byla odůvodněnost vyložena výše, je zřejmé, že žádný z odsuzujících výroků o vině neodpovídá požadavku, aby skutkový stav věci byl spolehlivě a v dostatečném rozsahu prokázán provedeným dokazováním. Totéž platí o správnosti řízení, které předcházelo napadenému rozsudku soudu prvního stupně. Ze spisu vyplývá, že obviněný se opakovaně domáhal již v přípravném řízení, ale i v řízení před soudem provedení důkazů, a to zejména obsahem internetové komunikace s poškozenou M. B., ale i dalšími poškozenými, avšak soud, přestože některé důkazy provedl, zejména obsahem e-mailu poškozené M. B. (čl. 868 spisu), nepovažoval tuto internetovou komunikaci, mezi obviněným a poškozenými, které považuje za „výstřední dívky“, za „výrazně podstatné“, mimo jiné i z toho důvodu, že v podstatě žádná z poškozených kromě K. F. a L. Š. neustávala v komunikaci s obviněným ani po jeho sexuálních projevech, což navazovalo na předchozí dobrodružné a výstřední chování poškozených (srov. str. 1036 spisu).

Jde tak o situaci, kterou Ústavní soud České republiky označuje kategorií „opomenuté důkazy“, mezi něž řadí i procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebývá zmínka buď žádná, či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci. Postupem obecného soudu, který se v odůvodnění rozhodnutí ani v řízení mu předcházejícím nevypořádá s navrženými důkazy, jejichž proklamovaný význam má podpořit obhajovací verzi, je zasaženo do základního práva garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, tedy do práva na spravedlivý proces (srov. zejména nálezy Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 262/04, ale i nálezy Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 802/02).

Přestože rozsah dokazování je závislý na uvážení soudu, který je při něm limitován ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř., tedy zjištěním skutkového stavu věci bez důvodných pochybností, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí, v trestní věci obviněného bylo nezbytné opatřit internetovou komunikaci mezi obviněným a poškozenými a dále mezi poškozenými navzájem, která se vztahovala ke skutkům, pro něž byl obviněný stíhán. Nelze totiž přehlédnout, že obviněný se prostřednictvím této komunikace seznamoval s poškozenými, navazoval s nimi prostřednictvím této komunikace kontakty a také se s nimi prostřednictvím této komunikace setkával. Již soud prvního stupně uvedl v odůvodnění svého rozsudku, že trestní věc obviněného považuje za „nadmíru obtížnou kauzu“, v níž

soud nemohl vystačit s jinak běžným hodnocením věrohodnosti poškozených v kontextu s logickým posouzením jejich uvažování a předpokládaným projevům chování (srov. č. 1036 spisu). Přestože takové posuzování obtížnosti trestní věci nepatří do odůvodnění rozsudku, z toho, že je soud učinil, je nepochybné, že si byl vědom obtíží při dokazování okolností důležitých pro rozhodnutí věci, i okolností, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání, které byly předmětem dokazování. Z hlediska § 2 odst. 5 tr. ř. bylo proto naprosto nedostačující provést důkazy jen protokoly o výslechu poškozených a znaleckými posudky. Procesním dokazováním si soud opatřuje hodnověrné informace o skutečnosti, z nichž jejich myšlenkovým zpracováním pomocí logického postupu, úsudku odvozuje skutkové zjištění, tj. skutkový základ rozhodnutí.

Jestliže Krajský soud v Brně považoval učiněná skutková zjištění za správná, postupoval v rozporu se svou přezkumnou povinností podle § 254 odst. 1 tr. ř. Při takovém výkladu přezkumné povinnosti a skutkových zjištění, který zaujal, by Krajský soud v Brně mohl zamítnout každé odvolání proti odsuzujícím rozsudkům, protože každý rozsudek je založen na určitém skutkovém zjištění, a Krajský soud v Brně by mohl považovat každé skutkové zjištění, třebaš nesmyslné a zcela evidentně odporující zásadám formální logiky a výsledkům dokazování, za skutkové zjištění, které nemůže přezkoumávat. V této souvislosti nelze přehlédnout, že s účinností od 1. 1. 2002 je odvolací řízení ovládáno zásadou apelace s prvky kasace, avšak s převažujícími prvky apelace, která umožňuje odvolacímu soudu po doplnění dokazování změnit rozsudek soudu prvního stupně. Rozhodnutí dovolacího soudu v trestní věci obviněného Mgr. M. G. ze zmíněných důvodů považuje Nejvyšší soud za rozhodnutí vydané v rozporu s ústavně zaručeným právem obviněného na spravedlivý proces ve smyslu obecně známé judikatury Ústavního soudu, podle níž právní závěry soudu, na nichž je rozhodnutí založeno, výrazně nekorespondují se skutkovými zjištěními, včetně absence skutkových zjištění (srov. náleží Ústavního soudu pod sp. zn. I. ÚS 4/04).

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř.:

Tento dovolací důvod spočívá v tom, že v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Ustanovení § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. upravuje dvě alternativy. Podle první z nich nebyl učiněn určitý výrok, který tak v rozhodnutí napadeném dovoláním chybí a činí jeho výrokovou část neúplnou. Chybějícím je takový výrok jako celek, který není obsažen v rozhodnutí, přestože podle zákona ho měl soud pojmout do výrokové části rozhodnutí. Podle druhé alternativy sice byl určitý výrok učiněn, ale výrok není úplný.

Nejvyšší soud shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. byl naplněn v jeho první alternativě. Zjistil totiž, že obviněný Mgr. M. G. se dne 29. 10. 2008 po vyhlášení rozsudku Městského soudu v Brně ve věci vedené pod sp. zn. 3 T 183/2008 a po poučení o odvolání se nevyjádřil, zda proti rozsudku podá odvolání či nikoliv (č. l. 1021 spisu). Rozsudek mu byl doručen dne 26. 11. 2008 a obviněný proti němu podal sám vlastnoručně napsané odvolání proti všem výrokům rozsudku tedy jak odsuzujícím, tak i zprošťujícím výrokům rozsudku. Odvolání bylo předáno dne 18. 11. 2008 k odeslání vězeňské službě (č. l. 1054 spisu). Obhájkyň obviněného JUDr. Z. V. podala osobně dne 19. 11. 2008 odvolání u Městského soudu v Brně, a to „do všech odsuzujících výroků o vině pod body 1, 2, 3, a do výroku o trestu“, (č. l. 1047 spisu). Soudem byla vyzvána k odstranění vad odvolání dne 26. 11. 2008 a ve stanovené lhůtě odvolání doplnila. Obviněný má právo sám podat odvolání, obhájce podává odvolání v zastoupení obviněného. Pokud podá odvolání obviněný i jeho obhájkyň, považují se tato podání za jediné odvolání obviněného.

Krajský soud v Brně se zřejmě nedostatečně seznámil s obsahem spisu při přípravě veřejného zasedání, když ani nezjistil, že obviněný podal odvolání i proti zprošťujícím výrokům rozsudku soudu prvního stupně a současně se domáhal, aby byl zproštěn obžaloby z příznivějšího důvodu zproštění obžaloby, a to podle § 226 písm. a) tr. ř., protože podle něj nebylo prokázáno, že se staly skutky, pro které byl stíhán. Krajský soud v Brně uvedl v odůvodnění usnesení, které bylo napadeno dovoláním,

že s ohledem na obsah podaného odvolání byly přezkoumávány pouze odsuzující výroky napadeného rozsudku, tedy výrok o vině i trestu a odvolací soud dospěl k závěru, že odvolání obžalovaného není důvodné. Je tedy zřejmé, že nerozhodl o celém odvolání obviněného, a to v části, kterou obviněný napadl zprošťující výroky rozsudku soudu prvního stupně a domáhal se zproštění obžaloby z důvodu pro něj příznivějšího, a to podle § 226 písm. a) tr. ř.

Nejvyšší soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí v řízení, které mu předcházelo shledal, že dovolání je důvodné. Proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 1. 2009, sp. zn. 3 To 651/2008, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 3 T 183/2008, a podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Při novém projednání a rozhodnutí věci soud prvního stupně vyslechne podrobně všechny poškozené, a to M. B., L. Š., K. F., L. N. a K. J., provede znovu důkaz obsahem dostupné internetové komunikace mezi obviněným a poškozenými i mezi poškozenými navzájem a opatří a provede případně další důkazy, jestliže potřeba jejich provedení vyplývá z provedení dokazování. Důkazy již provedené a v důkazy, jimiž doplní dokazování, musí hodnotit důsledně podle § 2 odst. 6 tr. ř. tak, aby skutková zjištění mohla být základem pro rozhodnutí ve věci. Vzhledem k dosud učiněným skutkovým zjištěním ohledně skutků označených body A., B., C., D. a popisu skutků v rozsudku soudu prvního stupně, je zřejmé, že u všech skutků nepřicházelo v úvahu zproštění obžaloby jen z důvodu uvedeného v § 226 písm. b) tr. ř. U všech žalovaných skutků soud prvního stupně zaměří dokazování na prokázání znaků skutkových podstat jednotlivých trestných činů a neopomene se zabývat jen formálními, ale i materiálními znaky trestných činů. Při odůvodnění rozsudku bude postupovat podle § 125 odst. 1 tr. ř. tak, aby z odůvodnění bylo patrné, jak se vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu. V odůvodnění vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů, pokud si vzájemně odporují.

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)